

Jövő, múlt időben

■ SCHREIBER ANDRÁS

MILYEN A JÖVŐ BUDAPESTJE? HA A VÁLASZT A MOZIBAN KERESSÜK, NINCS OKUNK BIZAKODÁSRA.

Mit gondolsz milyen lesz Budapest húsz év múlva? Ma is biztosan nebulók ezreit győtrik efféle kérdésekkel az iskolában. Én úgy tízéves lehettem, amikor egyoldalas fogalmazást kellett írnom, milyennek képelem — az akkor még persze nagyon is távolinak tűnő — jövőt. Nem nagyon izgatott a kérdés, ugyanis pontosan tudtam, hogy a jövő milyen lesz: olyan mint a moziban, csak persze ki kell várni, hogy a házak négyszázemeletesre nőjenek, és a troli is su-

felé, így aztán mindig megdöbbsent, amit ott látok. No nem a felhőkarcolók hiánya fáj, sőt. Az ominózus húsz év elteltével megnyugtat, hogy nem kell Ben Johnsonnak lennem, ha utol akarom érni a trolit, vagy hogy felkapaszkodjak a 125-ik emeletre, nem is beszélve a monstre épületek nyomasztó képéről. Azonban gyermekkorom — metropolisz-utópiákon nyugvó — városvíziója sem lehetett volna annyira sivár, mint a valóság. Hová tűnt a faszor?! A teljes utcanévet le kellett volna cserélni. *Városligeti parkolóutca*: öles gesztenyék

„Dunacityben játszódik”
(Pálfi György: *Tältosember*)

képzelmem tehát *Butópia* szívét, s ha lehunytam a szemem, végig a faszoron, tovább a „Maján”, egészen a Deák Ferenc térig és még azon is túl, acélszerkezetes felhőkarcolók közt cikázó 70-es trolibuszokat láttam.

Tizenhét éves voltam, amikor elköltöztünk a környékről. Azóta ritkán járok arra-

gárhajtású legyen. Akkoriban a Gorkij-fasorban laktunk, értelemszerűen a Városligetbe

és platánok helyett autók sorakoznak, míg a szem ellát.

Ha kiteszem a lábam Budapest utcáira, vagy bekapcsolom a televíziót, gyakran a ritka Budapest-fantáziák egyike, Monory M. András filmje, a *Meteo* jut eszembe, amely tizenöt év múltán is, amikor már azt gondolnánk, réges-rég idejétmúlt, rárimel a jelen valóságára, és felvillant egy lehetséges közeljövőt. A bizonytalanságát, a lidérces álmokét, a káoszét. Vajon az apokalipszis előtt vagy után vagyunk?

A prosperáló város, az épülő üvegpaloták, bevásárló- és kultúrközpontok, lakóparkok mellett van egy másik Budapest is, és sokunknak tűnhet úgy, ez a nagyobb. Ez a másik Budapest nem fel-, hanem leépül. Ez a *Meteo* Budapestje, a „nagyváros labirintusában tekerdő patkányoké”, a tömegpszichózisé, az elhagyott gyárépületeké, aluljáróké, omladozó házaké. A *Meteo* víziója azért rettenetesen nyugtalanító, mert nem a távoli, az elképzelt jövőben játszódik, hanem a folyamatos jelen bármely tetszőleges pontjának egyik lehetséges elágazása.

Arra például kicsi az esély (persze azért még megeshet), hogy 2017-re Budapest, és ezzel együtt Magyarország irányítását átveszi a Dohányzók Társadalma, élén a Miniszterelnöki Orvosdoktorral és liberalizálva az összes létező könnyű- és keménydrogot, leszámolnak a bűnözéssel, korrupcióval, és boldog révületben operálják ki a nemdohányzók egészséges szerveit. Fiath András *Vesztett idők* című, a BBS-ben forgatott játékfilmje tulajdonképpen nem is Budapesten, hanem a helyén elterülő Dunacityben játszódik, mégis a stilizált

Pest minden részletében felismerhető — legalábbis az 1999-es állapot szerint. A *Vesztett idők*ben csak a társadalom változik, a díszletek egyáltalán nem. Miért is kellene nekik? Egy dependens társadalom nem túl gyakran épít újat, hiába a sok konstruktív LSD-álmom, mire kijönnek a bódulatból, oda a megannyi kitűnő ötlet.

Monumentális budapesti kulisszákat eddig csak Ferenczy Kovács Attila látványtervező álmodott, Janisch Attila *Lélekvesztő* című filmtervéhez. Meglepő, hogy a Madách tér és az Astoria épületeire „felhúzott” futurista Metropolisz egyszerre idéz fejlődést, virágzást, és nyomorúságos bűneink mellett, idézi a múltat is. Persze nem Budapest esetében, itt efféle épületek még nem teremtek (hacsak privát fantáziánkban nem), de F. Kovács Attila képeit nézegetve eszünkbe juthat Radio-City, vagy Bob Kane Gotham Cityje. Ha Gotham Cityre és bűneire gondolunk, akkor rá kell eszmélnünk, előbbutóbb elő kell keríteni egy budapesti Batmant — nyakunkig ér a szemét, itt már csak szuperhősök segíthetnek.

Pálfi György alkotott efféle várososhóst az *Ikarusz vs Tältosemberben* (a *Jött egy busz* című szkeccsfilm epizódja): a nappal átla-

